СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 180. Джерзі Сиտі, Н. Дж., пятниця, 5-го серпня 1938. No. 180. Jersey City, N. J., Friday, August 5, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Ред. „Свободи“: BErgen 4-0237. — Упр. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВІЙСЬКА НА ОХОРОНУ СТРАЙКОЛОМІВ

ДЕ МОЙН (Айова). — Ґубернатор цього стейту, Крешел, приказав командантові національної ґвардії охороняти фабрики підприємства Мейтеґ Ко., як вони відкриються для праці, не зважаючи на страйк. Фабрики Мейтеґ Ко. відкрито 4. серпня.

Рівночасно Крешел відкликав своє зарядження, щоб Краєва Рада Робітничих Відносин здержала свої розсліди проти згаданого підприємства за його незаконне поведення супроти робітників. Тепер уряд обмежив заборону лише до одного повіту. Переслухання будуть далі відбуватися в цьому місті.

ПРОРОЦТВА ПРО НАСТУПНІ ПРЕЗИДЕНТСЬКІ ВИБОРИ.

ВАШИНҐТОН. — Велике число голосів, що їх добув при номінаційних виборах сенатор Бенет Чемп Кларк, дають основу його політичним приятелям підносити його як кандидата на номінацію на уряд президента Злучених Держав у 1940. році.

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ АМЕРИКОЮ И МЕКСИКОМ.

МЕКСИКО. — Американський уряд запропонував мексиканському урядові встановлення мировим судом висоти „слушного відшкодування“, котре мало би скоро заплатити Мексико за фармерські землі американців, котрі забрало Мексико.

Мексиканський уряд відкинув пропозицію уряду Злучених Держав, кажучи в ноті, що Мексико тепер відшкодування платити не може та що висота такого відшкодування повинна бути встановлена відповідно до економічних умовин у Мексику.

ДАЙЕС ПОЧИНАЄ ПРИГОТУВАННЯ ДО РОЗСЛІДУ.

НЮ ЙОРК. — Конґресмен Мартин Дайес, предсідник конґресово комітету для розсліду не-американських пропаґанд у Злучених Державах, уже почав приготування до розсліду. Одним з перших свідків, що дістали візвання на переслухання комітету, був Джордж Силвестер Фірек, ґазетяр, звісний прихильник націстичного уряду. Фрек вибирався до Европи, де між іншим мав стрінути Гітлера, але на приказ комітету остався в Америці.

СПЕКА ПО ВСЬОМУ МАЙЖЕ КРАЮ.

ВАШИНҐТОН. — Рапорти Бюра Погоди показують, що в середу майже ввесь край терпів від сильної спеки. Лише в місті Сієтл температура спала понижче 80 ступнів Фаренгайта. Майже всюди вона була понад 90 ступнів, а в Фінексі 111.

У Ню Йорку температура дійшла майже до 93 ступнів. Багато фабрик, корабельні доки та робітники „Адміністрації Поступу Праць“ перервали роботу. В стейті Ню Йорк були 2 смерті від спеки, в Філядельфії 2, а у західніх стейтах 14.

МАЮТЬ ВАЛИТИ СТАРУ ПОЧТУ В НЮ ЙОРКУ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральний уряд приняв від міського уряду Ню Йорку пропозицію віддати місту старий почтовий будинок недалеко від ратуша за 1 доляр. Тепер міський уряд уже може починати валити старий будинок та робити на його місці парк.

Міські урядники кажуть, що сума 1 доляра це добра ціна за будинок, котрого розвалення буде коштувати $63,000.

ПАРТІЯ ПРАЦІ ПОЧИНАЄ ВИБОРЧУ КАМПАНІЮ.

БОФАЛО (Ню Йорк). — Американська Партія Праці почала цьогорічну виборчу кампанію з тим, що поставила Томаса Голинґа, дотеперішнього посадника міста Бофало, кандидатом Демократичної Партії до стейтової леґіслятури.

ОСУДЖУЮТЬ ПІДПРИЄМСТВО ЗА КОМПАНІЙНУ ЮНІЮ.

НЮ ЙОРК. — Стейтова Рада Робітничих Відносин рішила, що „Інтерборо Нюз Ко.“, що займається розвоженням і продажем ґазет, порушила робітничий закон орґанізуванням компанійної юнії для своїх робітників та відправлюванням робітників, які приступили до справжньої робітничої юнії.

ПОЛАГОДИЛИ ГРАНИЦЮ БЕЗ ВІЙНИ.

САНТІЯҐО (Чіле, Південна Америка). — Уряди републик Чіле й Болівія погодилися на випростування взаємної границі. Чіле дістане трохи більше території коло Олео Волькано, а Болівія дістане більше території гір Пананталя, Паталяні й Іґпапуебльо.

ВИМАГАТИМУТЬ ВИШКОЛУ ВІД ДИПЛЬОМАТІВ.

КІТО (Еквадор). — Уряд Еквадору постановив вимагати набудуче від своїх дипльоматів вишколу в дипльоматичній і консулярній службі та дволітньої практики.

Досі посади в дипльоматичній і консулярній службі Еквадору давано небезпечним політикам, котрих уряд хотів позбутися з краю, та впливовим особам, що хотіли подорожувати коштом уряду.

ВИСЛАЛИ УРЯДОВІ ГОЛОВИ ПОБИТИХ ЛЮДЕЙ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО (Бразилія). — Уряд стейту Аляґвас дістав голови шістьох осіб, убитих бандитами з шайки відомого бразилійського бандита Лямпао, що згинув останнього тижня. Бандити, розярені вбиством провідника, почали палити оселі й рубати впень мешканців. Урядові вислано голови перших 6 осіб, убитих ними; між ними була голова діда начальника стейтової поліції, що провадив атаку на Лампао. Уряд роздав 5,000 долярів нагороди учасникам поліційної виправи проти бандита.

ПРОТЕСТ ПРОТИ ВИВОЗУ МЕТАЛЮ ДО ЯПОНІЇ.

Коли з Бруклина виїжджав цей корабель, нюйорські китайці влаштували при причалі масову демонстрацію для протесту вивозу металю до Японії. Написи й бесідники говорили, що цього металю Японія вжиє для роблення гармат і амуніції, від котрих будуть гинути китайці від японських наїзників у Китаю

ВИБРАЛИСЯ НА ПІВНІЧ ШУКАТИ ЩАСТЯ.

З Едмонтону вибралися на далеку північ Північно-Албертійською залізницею 15 осіб, щоб шукати щастя в копальняних таборах або по широких просторах незамешканої півночі. Декотрі з них мають надію, що потраплять там жити з ловецтва, інші, що з будови човнів, а ще інші, що знайдуть там заняття в копальнях або стануть проспекторами й відкриють мінеральні поклади в землі. Один з тих глядачів щастя взяв зо собою 50 голубів. У товаровім вагоні можна було бачити два човни, шатра і коци, пса, скринки тютюну, ярини й овочі та інші річи, які шукачі щастя взяли з собою.

НА ЯКІЙ ОСНОВІ СТАРОСТА ДОМАГАВСЯ ЗМІНИ ОБРЯДУ?

Перемишлянське старство покарало о. О. Боднара, пароха в Борщеві, грсивною 100 зл. або 30-денним арештом за те, що він відіслав повідомлення старства про виступлення його парохіянина, Теодора Заплатинського, з гр.-кат. Церкви, з дописком „не приймається до відома“. Повідомлення, датоване днем 31. січня ц. р. Окружний суд у Бережанах обнизив кару на 30 зл., з заміною на 10 днів арешту. Ця судова розправа виявила, що Т. Заплатинський ні 31. січня, ані ніколи перед тим, ні усно, ні писемно, виступлення з гр.-кат. Церкви не зголошував — так зізнав він під присягою в суді.

НОВІ ПОДАТКИ ВІД СВЯТИНЬ.

З днем 1. I. 1938 р. підвищили російські большевики податки за вживання церков на 120 процентів. Наприклад, за невеличку церковцю в Москві треба буде платити річно аж 34 тисячі рублів. Отже знову зачинять чимало церков тому, що вірні не всилі будуть заплатити таких надмірних податків.

СТАРА ВОРОЖКА — ДОСТАВНИЦЕЮ ОТРУТИ.

У Банаті (Юґославія) траплялися останніми часами доволі густі випадки затроєння. Поліція не могла довший час попасти на слід того, хто був доставцем отрути, якої хемічний склад вказував на те, що вона походить все з одного й того самого джерела і що отруту виготовляв хтось із якогось отруйного зілля.

Вкінці поліція почала підозрівати й слідити стару, 90-літню ворожку, яка перед кількома роками спровадилася до містечка Панчево. Всеж таки, хоч підозріння були оправдані й довели стару ворожку до вязниці, смертельні випадки затроювання далі повторювалися. Щойно недавно поліція попала на слід тієї жахливої афери.

А саме, одна селянка зголосилася до молодої панянки, яка мала вже в тій околиці „славу“ купчихи цілющих зіль і напитків, по лік для хорого мужа. Вислід такого лікування був фатальний, бо хорий помер негайно після того, як випив лік. Підчас слідства виявилося, що та панянка, учениця середньої школи, дістала від старої ворожки приписи, як приладжувати ліки й отруту за добрі гроші. Панянку арештували й вона призналася, що коли почула від згаданої зажуреної жінки про безнадійний стан хорого, вирішила, що хороба невилікувальна і замісць ліку дала отруту, щоб скоротити муки хорого.

Коли стару ворожку поставили ві-на-віч з арештованою панянкою, вона призналася, що продавала отруту кожному, хто лиш цього забажав, і що вона в багатьох випадках знала, що одно з подругів хоче позбутися при допомозі отрути другого. Багато її кліентів купували отруту для самогубства. Обі отруйниці стануть небавом перед судом.

І МЕКСИКО ГОТУЄТЬСЯ.

Мексиканський уряд закупив у Злучених Державах для своєї армії 50,000 сталевих шоломів.

ЧЕРЕЗ ЩО ПОЛІЦІЯ МАЛА КЛОПОТИ З РАДІОМ.

У радіо на поліційнім патрольовім човні в Портленді, Ореґон, зявилося від якогось часу дивне бреніння. Покликано техніків і ці відкрили, що в поліційнім радіо завели собі гніздо шершені.

СУДДЯ ПРО МОРАЛЬНІСТЬ КАНДИДАТІВ НА ГРОМАДЯНСТВО.

Федеральний суддя Винсент Лайбел у Ню Йорку видав в одній справі ближче пояснення до питання, що треба розуміти під висказом закону, що чужинця можна не допустити до Злучених Держав за неморальність. На його думку, на тій основі можна не допустити проститутку, або пересередника в проституції, але не можна відсилати з краю чоловіка, що живе з жінкою, котра не є його законною жінкою.

ЗВІРЯТА, ЩО НЕ ПЮТЬ ВОДИ.

У Південній Америці і Патаґонії живуть лями й ґазелі, які ніколи в житті не пють води. В Лондоні в зоольоґічнім городі, є папуга, яка за 25 літ ніколи не пила води, хоч їй дають пити що дня. Зайці також не пють води, але вони їдять конюшину найрадше з росою, яка заступає їм воду. У Франції є одна раса коров, які ніколи не пють води, зате потребують сочистої трави. Верблюди можуть цілі місяці обходитися без води, але всеж від часу до часу пють вони воду дуже радо.

ТРАПЛЕНИЙ КУЛЕЮ З РУШНИЦІ НА ПЛЕЧАХ.

16-літній Карло Банта з Едмонтону (Канада) мав дивну пригоду. Він їхав зо своїм товаришем на біциклі, маючи завішену на поясі рушницю на своїх плечах. Коли його товариш упав з біцикля, Банта оглянувся взад, а тимчасом завішена на плечах рушниця обернулася перед нього і вистрілила, причім куля влучила Банту у підбородок.

СОВЄТСЬКО-ЯПОНСЬКІ БОЇ НЕ ВТИХАЮТЬ

ТОКИО. — Японський штаб підготовляється до дальших летунських наїздів совєтських бомбовиків. У північній Кореї він приказав усім містам упродовж ночи держати всі світла погашеними. Японське міністерство війни висказало своє побоювання, що совєтсько-японське напруження може потягнути за собою важкі наслідки. Та заразом воно зазначило, що Японія під сучасну пору ніяк не бажає собі війни з Совєтами і зо свого боку буде робити все, щоб не допустити до неї.

МОСКВА. — Совєтська преса назагал відноситься дуже спокійно до випадків на Далекому Сході. З неї можна вичитати виразну нехіть до якоїнебудь війни в сучасну пору. Тільки орґан червоної армії, „Красная Звезда“, поміщує погрозливі статті, кажучи, що коли вороги зачіплять Совєти, то червона армія спаде на них наче грім і розібе в прах. Та з другого боку інші урядові часописи поміщують тільки згадки про ті події, а не роблять своїх заміток.

СОВЄТИ ЗАСПОКОЮЮТЬ ФРАНЦІЮ.

ПАРИЖ. — Французький уряд завізвав совєтського амбасадора Сурица до міністерства закордонних справ і зажадав від нього вияснення в справі конфлікту на Далекому Сході. Французький уряд був виразно занепокоєний тими випадками. Суриц запевнив французів, що ті випадки не мають ніякого поважного підкладу і за всякими правдоподібностями вони будуть небавом зліквідовані. Бо ні Японія, ні Совєти тепер собі ніякої війни не бажають. Рівночасно з тим французький уряд закликав свого амбасадора з Москви, щоб від нього одержати інформації.

ВАЖНА МАПА В РУКАХ СОВЄТІВ.

ГАНКОВ. — Китайські круги подали до відома, що тільки одна мапа залишилася щодо відмеження Манчука від Совєтів і та мапа є в руках останніх. Їх було дві тоді, як розмежували Манчуко від бувшої царської Росії в 1869 р. Але одну знищено в часі боксерського повстання в Пекіні, а друга залишилася в руках Совєтів. А тому Совєти знають краще, де лежить границя, кажуть китайці.

ІТАЛІЙЦІ ЗАБОРОНЯЮТЬ ЧУЖИМ ЖИДАМ ВСТУП ДО ШКІЛ.

РИМ. — Італійська шкільна влада видала розпорядок, яким забороняє всім жидам, що приїхали до Італії по 1933 році, вступ до італійських шкіл. З другого боку, тим жидам, що є італійськими громадянами, є отвертий повний доступ до всіх італійських шкіл. Та жиди побоюються, що небавом будуть якісь нові загострення. Деякі фашистівські ґазети накликають, щоб усунути професорів університету жидівського походження, бо вони не виховують молоді в фашистівському дусі. Італія має відносно дуже велике число професорів жидів. Нараховують їх пару тисяч.

ПОЛЯКИ ЗАБОРОНЯЮТЬ ДИТЯЧІ САДКИ.

ЛЬВІВ. — Повітове старство в Камінці Струмиловій заборонило українцям вести дитячі садки в таких селах: Банюнин, Горпин, Дідилів, Грабова, Желехів, Купче, Лани Польські, Неслухів, Ріпнів, Спас, Стрептів, Язениця Руська, Вербляни, Чучмани, Гумниська і Хреків. Заборону старство пояснювало тим, що в тих селах будуть заведені „ґмінні“ півкольонії, що відповідають дитячим садкам Рідної Школи. Садки в згаданих селах належали до найкращих, які мала Рідна Школа.

ПРИМУШУЮТЬ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ УЧИТИСЬ РИМО-КАТ. РЕЛІҐІЇ.

ВАРШАВА. — Посол Василь Болюх вніс у соймі інтерпеляцію в справі примусового навчання шкільних дітей римо-католицької реліґії. Таке діється в Старому Скалаті, в державній школі. Поляк учитель, у порозумінні з польським священиком, змушує ходити на лекції до польського священика 14 українських дітей, хоч родичі тих дітей кілька разів протестували проти того і доказували, що діти ходять на науку реліґії до українського священика. Їх протести не помагали, то вони звернулися з зажаленням до свого посла.

КЛОПІТ СЛІПОЇ ДІВЧИНИ.

ЛОНДОН. — Сліпа, 19-літня дівчина Гейзел Горст, з походження американка, хотіла відвідати в Анґлії своїх кревняків, а також дати кілька відчитів про те, як використовувати пса у випадку осліплення. Та пограничні власті затримали її і не хотіли впустити її власного пса, „Бейба“, який був нерозлучним її товаришем. Домагалися, щоб дати його на 6 місяців до кварантанни. Без свого пса дівчина відмовилась висідати на берег. Вона зверталась телеґрафічно до президента Рузвелта, а тепер до самого анґлійського короля, кажучи, що її пес це її очі. Без нього вона не може рушитись. Та це не помогло. Анґлійська влада вимагає для чужих псів 6-місячної кварантанни тому, щоб вони не навозили до Анґлії недуги скаженини. Бідна дівчина правдоподібно відїде назад до Америки, не ступивши ногою на анґлійську землю.

БОЇ В ЕСПАНІЇ.

ГЕНДАЄ. — На всіх фронтах ведуться завзяті бої, без якихось видних переваг в один бік, чи другий. Літаки ген. Франка бомбардували Барсельону і завдали їй чимало шкоди.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК НЕ ВІЙНА, ТО ЩО?

Оповідають анекдоту нібито про ірляндське родинне життя: „Родичі" — буцімто оповідає мала ірляндка — „нині рано щось зо собою не порозумілися. Наперед тато кинув мамі молоток у голову, а мама в тата щітку. Потім тато цокнув маму кулаком по зубах, а мама вилила на тата горщок кипятку. А потім уже почали з собою сваритися".

Ця анекдота нагадується, коли читати японські й російські донесення про події на Далекому Сході за останніх пару днів. І японські й російські донесення кажуть, що японці й росіяни мають зо собою непорозуміння. Здавалось би, пуста справа: якийсь-там горб на границі, що варт так мало, що його Росія, котра себе називає його опікункою, досі не заняла. Тепер цей горб нагло став осередком окупантських заходів і японців і москалів. Одного дня його заняли японці, другого дня — росіяни.

При тій невинній окупації, кажуть японські донесення, японські жовніри захопили поважне число російських повзів, себто воєнних панцирних авт, та поклали трупом поважне число російських салдатів. На відбиття горба, кажуть російські донесення, російські команданти кинули шість дивізій війська й 30 повзів. Як відомо, кожна дивізія складається з двох або більше бриґад, а кожна бриґада з двох або більше полків піхоти, з відповідною скількістю кінноти, артилерії й інших галузей армії, а кожний полк має певно по кілька тисяч жовнірів. По японськім боці війська певно не менше. Словом, там певно стоїть проти себе більше вояків, ніж тих, що брали участь у битві між українцями й поляками під Берестечком, найбільшій битві 17. століття.

І кожна сторона узброєна в наймодерніший спосіб: кожна армія „моторизована", кожна з літаками, ґазами й іншими новими воєнними причандалами.

Не диво, що кожна сутичка між цими сторонами приносить величезне число вбитих і ранених. Скільки впало цих японських, а скільки російських вояків, покищо не знати, але можна вірити кожному донесенню, що впало їх досить. Можливо, що число вбитих першого дня начисляється на грубі сотки. Додано притому, що було багато вбитих серед цивільного населення.

Одначе рівнобіжно з тими донесеннями й російські і японські бюра пропаґанди ще не говорять про війну. Як мала ірляндка не називала сваркою того, коли тато кидав мамі молотком у голову, а мама обливала тата кипятком, так і японські й російські донесення говорять про сутички, масу війська, великі втрати по боці противників, але рівночасно запевняють, що „ситуація правдоподібно не розвинеться на справжню війну". Щоби поглянути на події реальними очима, треба пригадати собі, що й у Китаю, де такі події діються вже цілий рік, де число вбитих у сутичках між японцями й китайцями виносить певно сотки тисяч, цього й досі „технічно" не називають війною, бо, хоч японці вже заняли кілька провінцій Китаю, вони ще „офіціяльно" Китаєві війни й досі не виповіли.

ЩО ДУМАЮТЬ МОСКОВСЬКІ МОНАРХІСТИ ПРО ЗЕМЕЛЬНУ РЕФОРМУ В СССР

За останнє чвертьстоліття перенісся над Московією неодин гураґан. Війна, большевизм, винищення поміщиків і статочних селян, поділ землі, воєнний комунізм, голод, відпочинок-НЕП, штурм села робітниками, погром середньо заможних селян, вганяння селян револьверами в колхози, вічна реорґанізація колхозів, видача паперів на вічне користування землею, відрізування землі від колхозів, бунт, визначення прихатних участків, творення великих совхозів, розділ їх на менші й частинна ліквідація, призначення відрізків землі поодиноким селянам, нарікання, що вони на тій землі працюють, а в колхозах не хотять і д. д. Кожний такий період коштував міліони людей життя і море крови.

Щож буде, як повалиться комунізм? Прийде нова буря, що потягне за собою міліони нових людських жертв. По селах прийде різня-розправа з нинішніми можновладцями та захоплення землі поборюючими себе сторонами.

Які рішення передбачають в області земельної реформи?

1) Закріпити нинішнє хаотичне сільське господарство й усунути лише примус, що нині панує в Советах. Притому напевно повстане різня.

2) Спробувати повернутись до попереднього стану зперед большевицьких часів, тобто повернути старе право. А то право вже місцями не існує в свідомості селянства. Тодіб довелось різати теперішнє живе тіло, тобто знищити все, на чому ще нині держиться сільське господарство.

3) Створити новий землеустрій, не рахуючись ані з теперішнім станом, ані зо старим правом.

Третє рішення модне серед московських еміґрантів, бо їм здається, що там на місці нікого нема і що земля лише чекає на них.

Виходить ясно, що треба селян звільнити від тягару, що зветься колхозами, і наділити їх землею. Притому треба буде рахуватися з фактами теперішнього устрою та з правосвідомістю народу. При рішенні земельної проблеми треба буде на перший плян поставити життєвий інтерес держави, тобто забезпечити безперервність сільсько-господарської продукції та вільну працю на землі і не оставити міста без хліба.

Нинішні прихатні нарізи землі — це проблески свобідної власности в Советах. Відібрати ті участки, значилоб нищити все. Совхози — то острови великого сільського господарства. При їх помочі можна буде засоблювати міста хлібом та помогти селу придбати скот.

То є перші віхи в будучій земельній рефоюмі: совхози та прихатні участки. Між ними хаос. З того хаосу треба буде творити дрібні сільські господарства, сплетені з собою сільсько-господарською кооперацією. Як це перевести практично з центра, ніхто не знає і в дійсності не може. Створити такий закон, щоб усіх задоволив, не можна. На місцях треба буде створити комісії розділу землі, які зможуть усе зробити. До судових процесів допускати не треба, бо нема права. Отже треба буде творити і нове право в імені царя, щоб міцне було.

Перенаселення не буде, бо міліони селян винищено, а вигнанці ледви чи живі повернуться назад із заслання. Частина селян пішла в міста так, що відсоток населення творить нині 25% усього населення, а не 10%, як то було давно. Частина міщухів може повернеться назад на село, але не всі. Селяни навчились видушувати з теперішніх участків усе, що можливо, а коли дістануть більші наділи землі, то будуть жити добре. Колиб часом було десь тісно, тоді на окраїнах є земель багато. Старе право не сміє знайти примінення. Про те держава мусить дбати. Воно вмерло; на його місце прийшло нове право. Багато зо старого вже нема, тому його нетреба відтворювати. Це відноситься і до поміщиків та їх маєтків. Тим, що осталися в живих, можна хіба дати якусь винагороду за втрати маєтків. Усіх із заграниці не треба повертати насело, а вжити в заграничній службі. Як треба, то можна бувших власників зробити завідуючими у їх маєтках, що будуть державними маєтками.

В цілому землеустрій представляється так: 1) визволення селянства та поновне наділення їх землею; 2) основа — дрібне селянське господарство, доповнене кооперацією; 3) допомогове господарство на більших площах обслуговане модерною технікою.

(За ґазетою з Парижа „Возрожденіе" з 1. 7. 38).

ЛИСТ УТІКАЧА З РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ

(Нижче наведений лист написав утікач з радянського Союзу, Іван Яворський. Уривки були друковані у соціялістичних українських часописах. Але зміст його буде цікавий і для наших читачів. Іван Яворський — довголітній діяч робітничого руху в старому краю, виїхав у радянську Україну, де його стрінула подібна доля, що й тисячі інших еміґрантів з Галичини).

Тоді, коли Ви будете читати цей лист, я вже буду сидіти в самбірській тюрмі. Як Вам відомо, я вирішив сам зголоситися до прокуратури.

Знаю, що цей мій крок буде для багатьох несподіванкою. Тому саме вважаю за відповідне дати необхідні пояснення, чому і як. Знаю, що на мій рахунок безсовісні сталінські політикани розпустили і розпускатимуть дивовижні сплетні і десятки виссаних з грязного пальця інформацій. Коли їм вірити, тоді я, якщо не розстріляний, то щонайменше засланий на Соловки. Хай буде їхня правда. Блаженні віруючі.

Оставляю на боці аж до сміху брехливі видумки. Нема чого дуже дивуватися; їхнє джерело в кампанії проти т. зв. „барабівців" та „скрипниківців" було для мене більшою несподіванкою, ніж для Вас мій приїзд. На їх думку, вибране на 3-му зїзді УПЗУ її керівництво, чи точніше його українська частина, це аґенти ОУН, а відомий український комуніст Скрипник і ті комуністи, що його підтримували, це звичайні „аґенти заграничної контррозвідки". Всі вони зліквідовані або заслані на Соловки.

Я шукав відповіди на питання, правда це чи ні, в чому обвинувачували і за що з а с у д и л и „барабівців" і „скрипниківців". Справа хоч давня, але й сьогодні актуальна, бо на прикладі „барабівців" та „скрипниківців" з 1933—34 р. ми можемо в деякій мірі знайти ключ до зрозуміння пізніших розстрілів „зіновєвців", „троцькістів", „бухаринців" і багатьох діячів мадярської, югославської, польської, німецької та інших комуністичних партій. Докази, що колишній ЦУ КПЗУ є „скрипниківці", були переконливі. Радянська преса, рішення Комінтерну, УПП, рішення 4-го зїзду КПЗУ, навіть зізнання декотрих обвинувачених, де вони п р и з н а в а л и с я до всього. Та всетаки все це видавалося мені занадто просте і занадто грубе. Коли би було сказано, що колишнє керівництво не було здатне керувати партією, я погодився б. Коли би було сказано, що колишнє керівництво було занадто опортуністичне, це булоб можливе, хоч мало правдоподібне, бо це керівництво ніколи не мало своєї самостійної думки, а слухало тільки, як трава росте. Але просто „аґенти ОУН", „саботажники", „аґенти контррозвідки", це занадто. А щодо Скрипника і „скрипниківців", це прямо видумка.

Зародився сумнів. Та мій сумнів був уже твердим переконанням, коли я простежив за кожним фактом зокрема.

Іван Хаба не поїхав у радянську Україну, як це зробили Васильків, Турянський, Бараба і Косар. Хаба мав можливість дати безперечні протидокази. Він був „шумськістом", пізніше „троцькістом". Але в жадному разі він не був „аґентом ОУН". Всеж таки він фіґурує в матеріялах нинішнього КПЗУ як „аґент ОУН".

Арешти, розстріли і заслання „барабівців" і „скрипниківців" почалися в другій половині 1933 р. Про це знали і Бараба і Косар. Не зважаючи на це, вони в 1934 р. їдуть у рядянську Україну. Для мене безсумнівне, що вони не могли і не були „аґентами Коновальця". Всеж таки наївних людей арештують і розстрілюють.

І в кінці-кінців щось більше, ніж безсумнівний для мене факт, що я ніколи на свої очі не бачив Коновальця. Всеж таки в матеріялах КПЗУ чорним на білому написане, що Іван Яворський (себто я) в Берліні мав стрічу з Коновальцем. Ну, пробачте, але мене особисто трудно переконати, що я колинебудь вів переговори з Коновальцем. Тут уже перебрали мірку в брехні шановні режисери дивовижної справи „барабівців" та „скрипниківців". Напевно вони в розгарі поголовного розгромлювання „української крамоли" втратили рахунок, кого вже „зліквідувано", а кого ще ні. Напевно вони думали, що я або вже розстріляний, або „забезпечений" на Соловках і про мене можна, не рискуючи, писати всякі фантастичні видумки, як і про інших.

Очевидно, що справа не в моїй особі. Справа в правдивості доказів, на основі яких зліквідовано „українську крамолу" в 1933—34 році. Сьогодні для мене ясне, що всі, або майже всі обвинувачення проти „барабівців" та „скрипниківців" є така сама правда як моя стріча з Коновальцем. Загально відомий факт, що в 1933—34 році у радянській Україні поголовно розгромлено всю без винятку галицьку еміґрацію. Арештовано, розстріляно або вислано на Соловки не тільки галицьких комуністичних еміґрантів, але навіть колишніх воєнних полонених. Чиж можна собі подумати, що вся галицька еміґрація, будь вона виключно комуністична, повторюю, чи можна собі подумати, що вся вона без винятку одна тільки ворожа пролетаріятові кляса? Не було між нею якоїнебудь клясової діференціяції? Я рішуче відказуюсь повірити в поголовну „контрреволюційність" цілої галицької еміґрації в радянській Україні. Хай у це вірять убогі духом сьогоднішні правовірні комінтернівські діячі.

Виринає питання: коли західньо-українську еміґрацію розгромлено за одну і ту саму вину — яка мислима ця їх спільна вина? Яка це їх дійсна вина, про яку так невигідно говорити і яку так стидливо скривається за завісою видумок і наклепів про „саботажі", „заграничну контррозвідку" і „аґентуру ОУН"? Я бачу тільки одну таку їхню спільну вину: вони були українці. Причина: націоналізм. Так, безперечно, але в цьому випадку не український, а російський націоналізм.

Загально знаний є факт, що Скрипника вважала і КП(б)У і ВКП (б) за доброго большевика. Він член большевицької партії від 1898 р. Його 60-ліття в 1932 році святкували і КП(б)У і ВКП(б). Словом іще в 1932 р. Скрипник — „взірцевий большевик". А вже весною 1933 р. Скрипника усувають з наркома освіти, цькують як собаку і він кінчить самогубством. Зпочатку він іще не контрреволюціонер, а тільки большевик, що не мав відваги взяти на себе відповідальности за поповнені помилки. Вина Скрипника це те, що він у комісаріяті освіти окружив себе співпрацівниками, що мали звязки з контрреволюцією (історик Яворський, Бадан і деякі академіки). Така була перша версія про причини самогубства Скрипника. Очевидно, правди в ній ні крихітки. Закид про академіків, про Яворського, Бадана й інших був давно відомий і всетаки ЦК КП(б)У і ЦК ВКП(б) в 1932 році вирішили святкувати 60-ліття Скрипника. Щож тоді з першою версією? Але коли проти нападів на Скрипника запротестували багато радянських комуністів, коли його самогубство викликало велике невдоволення в Україні, тоді пущено в рух другу версію: Скрипник уже не большевик, що мав помилки, а прямо контрреволюціонер, агент заграничної контррозвідки.

Пощо було треба цеї другої версії, не трудно додуматися. Треба було розправитися з українськими „неблагонадьожними" комуністами. Але розправитися з ними тільки за те, що вони підтримували „взірцевого большевика" Скрипника — було очевидно невигідно. Це булоб явно проти програми і статуту партії. Розправитися з ними як з агентами контррозвідки — очевидно було лекше. Так виникла „скрипникіяда".

В дійсності ґрупи „скрипниківців" не було. Скрипник ніколи не мав якоїнебудь самостійної ґрупи в партії. Але Скрипник мав особистий авторитет. І це саме було сіллю в оці частині російських, націоналістично настроєних комуністичних керівників. А таких було дуже багато. Коли вірити офіціяльним рішенням ЦК ВКП(б) з 1937 р., до російських націоналістів, що хотіли запродати Україну німцям, належали всі розстріляні генерали з Тухачевським і Гамарніком на чолі, колишній шеф ГПУ Ягода і безліч інших. І це тільки з Росії. З України належали туди розстріляні Балицький (шеф ГПУ в Україні), Якір (шеф української воєнної округи), Пятаков, Лівшіц, Коцюбинський. З тих, що ще живі, оказались „неблагонадьожними" Косьор, Постишев, Затонський, Хатаєвич і, здається, Кудрявцев. Коли до цього рахунку додати ще „прозренних малоросів" Любченка і Хвилю, котрі теж були проти Скрипника, виринає питання: хто судив Скрипника і „скрипниківців"? Коли в найвищих партійних, урядових, поліційних і судових установах були тоді або явні контрреволюціонери, або люди, які іще сьогодні явно не закидують контрреволюції, але яких уже усунено з керівництва КП(б)У? Правда, може не всі обвинувачення проти Пятакова, Ягоди, Тухачевського і Ко. правдиві. Але тоді тимбільше булоб ясне режисерування „скрипникіяди".

Будучи народнім комісарем освіти, Скрипник проводив національну політику так, як її було встановлено в програмі і постановах большевицької партії. Але така політична лінія, хоч принципіяльно комуністична, не подобалася більшості членів ЦК КП(б)У і ЦК ВКП(б). Вони мали другу ціль, другу програму, що її можна назвати лінією асиміляції.

Їм хотілось асимілювати всі неросійські народи до російської нації. Одним словом, їм хотілось русифікації. А що така одностороння асиміляція немислима при рівночаснім розквіті національних культур неросійських народів, хай і соціялістична щодо змісту, вирішено затримати й обмежити їх розвиток. Для того в першу чергу треба було розгромити національні кадри культурних робітників. У тому власне Скрипник був невигідний. А що русифікація добровільно є немислима, то треба було пустити в рух адміністраційний і репресійний апарат проти української „крамоли", чи якоїсь там „язикової контрреволюції". Так Скрипник і „скрипниківці" впали жертвою в боротьбі проти російського націоналізму.

О. Луговий. Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО).

Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина друга

44)

Хлопці обступили пораненого другого заступника отамана. Дивувалися його молодості, дитячому виглядові, що ніяк не гармонізував із сумносталевим твердим поглядом його очей. Відходили зніяковілі, знесмілені. Прості селянські душі відчули, що цей хлопчина перебув неодну траґедію, неодну життєву катастрофу, що він чує себе старим, умерлим для життя і радощів, хоч йому йшов ледве сімнацятий рік...

— Йому страшно у вічі глянути... — шептали хлопці.

— Як подивиться, — наче в душі читає...

— Страшний...

— Деж решта наших? — розпитували Василя.

— Скрізь по Україні зложили буйні голови... — відповів сумно отаман.

По заході сонця у Тернівку з піснями входила велика частина. Диву давалися селяни, ще здалека бачучи побільшену вчетверо силу. Приглядались і не вірили очам...

Зпереду кольони на відбитих у червоних верхівцях їхав Чорний з помічниками, за ними вози з убитими і пораненими, далі йшли тернівчани, повстанці на тачанках, а за ними витягнулася довжезна валка. Не співали веселих пісень. В обличчі смерти пятьох товаришів повстанці виливали свій сум перенятою від галичан піснею-маршем, яким відпроваджувано поляглих у бою на вічний відпочинок.

На звуки пісні вибігали з хат селянки. Дивились і не пізнавали у сутінках своїх синів. Страхалися, та не довго. Не вспіла валка втягнутися в село, а вже й у другому кінці від хати до хати летіла крилата вістка:

— Отаман Чорний розбив большевиків. Іде з військом у село. А той Чорний — це Василь Омеляненко...

VIII.

З розвитком повстанського руху в Катеринославщині Віра стала звязковою між повстанськими відділами і районовими штабами. З доручення Галієва вона обїхала всі місцевості, де завязалися штаби. Чигиринщина, страшний для червоних Холодний Яр, Уманщина, Полтавщина, Чернигівщина і північна Херсонщина бачили невеличку чорняву дівчину у селянському убранні, що то селянським возом, то пішки обходила й обїздила край від села до села і скрізь полишила сліди свого побуту... Зявлялася невідомо звідкіль, перебувала дватри дні і невідомо куди зникала... Про це знали лиш небагато вибраних вірних людей, що заопікувалися її подорожжю. Не минуло й тижня від її відїзду, як ті сліди червоні почали відчувати на своїй шкірі...

Кожний раз, повернувшися з поїздки, Віра здавала Галієву звіт зо своєї праці. Розповідала про все, що спостерегла і чула. Через неї Галієв знав про всі події у прилягаючих до Катеринославщини районах, про настрої міських обивателів і селянства. Трохи згодом Віра стала правою рукою Галієва, ніби його начальником штабу і розвідчиком. Бездітний Галієв полюбив її наче рідну дочку.

Орґанізуючи повстанський рух, він не закинув і своєї фахової праці. Невтомно обїздив свій район, ніс поміч і розраду всім потребуючим помочі. Тому і не бідував, не зважаючи на скруту з харчами в багатій передтим тернівській волості, але помагав ще й іншим, особливо Бабенкам.

Вечорами часто згадували і Василя. Віра утратила надію ще будьколи з ним побачитись. Адже минуло повних два роки, а від нього і від інших тернівчан, що пішли разом, не було ніякої вістки. Галієв, хоч непевний також про долю Василя, старався її підбодрити.

(Дальше буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Нюарк, Н. Дж. — В списі жертводавців на селянську бурсу в Товмачі пропущено: С. Воробець 50 ц.

Нема ріжниці.

— Кажуть, що брунетки мають ліпше серце, як білявки.

— Не вірю. Моя жінка була вже і брюнеткою і бльондинкою, але все однакова.

З ДНЯ

НЕПЕРЕМОЖНИЙ ЛЮДСЬКИЙ ДУХ.

Недавно газети цілого світу донесли про ще одну перемогу людського духа над природою: чотири альпіністи видряпалися по прямовисній стіні одної скали в горах Альпах, високої одну милю, на сам вершок. Довершили вони цього при помочі мотузів і цвяхів. Вбиваючи цвяхи в щілини скали і привязуючи до них мотузи, вони спиналися по тих мотузах крок за кроком, аж поки не зробили 6,300 стіп угору і не осягнули вершка.

Кількасот стіп передтим, заки вони мали добитися вершка, вибухла страшна буря і хуртовина. Настав страшний мороз, а сніг нашим альпіністам заліплював очі. Знавці спорту „дряпання по горах" цілий час обсервували їх знизу при помочі далековидів. Коли страшна хуртовина закрила їх, вони всі видали осуд: альпіністи пропали.

ТА ВОНИ НЕ ПРОПАЛИ.

Якеж було здивування другого дня, коли зо шпиля гори, на яку можна було лекше дістатися з іншої, не такої стрімкої сторони, прийшла вістка, що згадані альпіністи довершили свого і щасливо видісталися на верх. А донесли цю вістку люди, які були у високогірній станиці на тій скалі, званій „Айгерванд".

По цілому світі розійшлася радісна вістка про ту перемогу людини над просто неймовірно тяжкими перешкодами. Бо тільки уявити собі: прямовисна стіна, одну милю висока. В ній ніяких заглиблень, ніяких більших виставучих скал, на яких можна би було бодай присісти. І дряпається людина по тій скалі все вгору і вгору, залишаючи за собою певний ґрунт і завішуючись у повітрю: між своєю ціллю і смертю. Бо злазити вниз іще тяжче, ніж спинатися вгору. А то тому, що над головою всежтаки лекше вбивати цвяхи, ніж під ногами.

НІХТО ЩЕ ЦЬОГО НЕ ДОВЕРШИВ ПЕРЕДТИМ.

Ніхто передтим не довершив іще цього неймовірного діла. Девять сміливців пробували це довершити, але всі вони знайшли смерть. Та це не відстрашило інших від спроб, хоч кожна спроба могла закінчитись тільки перемогою, або смертю. Людський дух сміливий. Хоч природа не дала людині потрібних фізичних прикмет до дряпання по горах, які мають, наприклад, малпи, то проте при помочі свого відважного духа людина поборює такі природні перешкоди, яких не побороло би одна малпа.

ЧОМУ ВОНИ ЦЕ РОБИЛИ?

Людина спокою, що не любить змагань, не любить боротьби з перешкодами, здивовано спитає: „Чому вони це робили? Пощо їм було дряпатися так високо, наражуючись на смерть?"

Частинну відповідь на те питання спокійний чоловік здибає у замітці представника швайцарського уряду. Той представник сказав, що тепер правдоподібно люди перестануть цікавитися цею „смертельною скалою", яка забрала девять людських жертв. А перестануть цікавитись нею тому, бо побачили, що вона поборна, що її можна „взяти". Як довго та скала стояла собі й наче реготалася з людей, що вони її „не візьмуть", у неспокійному серці людей усе родилася охота таки її взяти. Тої охоти людина не могла заспокоїти, аж поки не довершила свого. Довершивши, вона перестане нею цікавитись.

ЧИ СПРАВДІ ПЕРЕСТАНЕ?

Та це сумнівне, чи люди справді перестануть цікавитися нею. Знайдуться інші наслідники, які захочуть її взяти ще раз. У своїм неспокійнім серці вони будуть собі міркувати: „Коли вдалося тим чотирьом її взяти, то чому ми не моглиб цього ще раз зробити? Хіба ті люди якісь „півбоги", кращі від нас?"

І так зачнеться вже змагання нетак зо скалою, як з тими першими, щоб довершити те, що ті довершили; евентуально довершити це краще.

Ми знаємо, що коли Линдберг перелетів океан, то це не знеохотило інших від повторення цього самого лету. Навпаки, багато охотників пішли його шляхом і в деяких випадках навіть виконали лет краще. А в останнім випадку молодий летун Доглес Кориген полетів через океан у старій тарадайці, в літаку, який мав уже десять літ, а який він сам переробив і приспособив до атлянтійського лету. На ньому навіть не було приймаючого радіоапарату і він ні звідки не діставав вказівок щодо погоди.

Змагаючись осьтак з „неймовірним", людина пробиває шлях для загального поступу людства. Якби люди робили тільки те, що їх батьки і діди робили, а не пробували довершити чогось нового, то люди в своїм розвою стоялиб на місці і мало ріжнилисьби від інших тварин.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збори в справі Української Національної Маніфестації.

Другі збори Ширшого Комітету в справі Української Національної Маніфестації, що має відбутися в неділю, 4-го вересня, в Ню Йорку, відбулися в четвер, 28-го м. м., в У. Н. Домі в Ню Йорку.

Крім 25 національних товариств і організацій, що були заступлені вже на перших зборах, до Ширшого Комітету ще отсі товариства вислали своїх делегатів: 37 відділ УНС, Елізабет; Т-во ім. Богдана Хмельницького, 158 відділ УНС, Бруклин; Відділ Оборони Лемківщини, Пасейк; 65 відділ ОДВУ, Елізабет; Т-во Запорозька Січ, 224 відділ УНС, Елізабет; Українська Католицька Громада в Бруклині; 18 відділ ОДВУ, Пасейк; Українська Католицька Громада в Ню Йорку; Український Товариський Клюб, Елізабет; Центральний Комітет міста Елізабет; Українська Організація Молоді стейту Конетікот; Ліга Українських Клюбів в Америці; Українсько-Американський Демократичний Клюб, Елізабет; Т-во ім. М. Грушевського, 219 відділ УНС, Нюарк; УЧХ відділ 27, Нюарк; УЧХ 20 відділ, Елізабет.

Представники Виконного Комітету представили, що вони вже в тому напрямку зробили. І так, справа винайму салі є вже поладнана, її вже задатковано і вона є певна. Тому вже видруковано білети на маніфестацію, і їх роздано між делегатів, щоб вони продавали їх по своїх товариствах. Рішено теж повести велику пропаганду за маніфестацію через радіо та пресу, як і через спеціяльно видрукувані до тої цілі летючки й афіші. Дальші подробиці про маніфестацію будуть своєчасно подавані у пресі до відома нашого громадянства.

Прохаємо всі наші національні товариства, які ще не вислали своїх делегатів на попередні збори, щоб зголосилися до участи у Ширшому Комітеті. В справах маніфестації просимо звертатися на адресу: Committee of Ukrainian Manifestation for Independence, Walter Bukata, 1003 Elizabeth Ave., Elizabeth, N. J.

Василь Іваник, секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ВЕЛИКИХ ЛЮДЕЙ ПОЛЬЩІ.

Поляки часто звикли хвалитися тим, що в їх народі є багато знаменитих людей. Деякі з них, безперечно, були знамениті, а навіть геніяльні. Та придивімся, чи вони були справді поляками, чи походили з польської раси?

Вже поверховні доходження в тій справі кожного переконають, що великий відсоток тих славних польських людей це були люди литовського походження. Візьмім, наприклад, Костюшка, композитора Монюшка, поета Міцкевича, а навіть маршала Пілсудского. Всі вони — люди литовського походження. Щодо Пілсудського, то, як не виходить з писань Косцялковського під заг. „Стшепи мельдунков", то він у приявності найвизначніших поляків отверто заявляв, що він є литовцем, а не поляком, а навіть додавав, що стидається свойого імени.

Та біда з такими литовцями, які тримаються старої ідеольоґії і говорять, що литовець чи поляк то всеодно й у висліді служать Польщі. Я сам перед кількома роками мав такий випадок: Я листувався якийсь час з визначним есперантистом, д-ром Одом Буйвідом, який був редактором есперантського польського часопису „Поля есперантісто" і професором краківського університету. Я почав підозрівати, що він є литовського походження. А це тимбільше, бо моя мати розказувала, що в тих околицях Литви, в яких вона жила, були литовці того самого назвиша. Там були теж старі литовські родини Родзевичі, з котрих походить відома польська письменниця Родзевичівна.

З нагоди 80-літніх уродин проф. Буйвіда я написав вірш і надрукував його в одній газеті, а опісля вислав витинок на адресу ювилята. А тепер я одержав від нього листа, в якому він дякує мені за мого листа й признає, що є литовцем, але заразом „чується так як поляк". Також говорить, що збирається відвідати своє улюблене місто Ковно, бо вже давно його не бачив.

Отже із цього листа виходить, що цей шанобливий старець належить до тих литовців, що належать до старої ідеольоґії любельської унії і називають себе пів-поляками і пів-литовцями.

Ми, освідомлені литовці, не беремо їм цього за зле, а деколи навіть виправдуємо їх тим, що до того змушують їх обставини. А навіть коли вони не шкодять ідеї незалежної Литви, ми шануємо їх та вважаємо за своїх братів. Ми маємо повну пошану до Костюшка, а також до поета Міцкевича. І Йосиф Пілсудскі, якби був не загарбав Вильна, то був би знайшов пошану серед литовців як великий муж, хоч ціле своє життя він служив виключно Польщі. А тепер литовці йому не вибачать того грабіжу! Бо, як польський поет Вінценти Поль говорить:

„Литвин тихий, спокійний.
Але хто Литву загачить,
Тому вже литвин
Ніколи не пробачить".

К. Відікавська,
Філядельфія, Па.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД У ЛЬВОВІ.

Польському урядові став сіллю в оці славний Український Город у Львові.

Хто був у Львові, хто мав нагоду бачити Український Город з чудовою спортовою площею Сокола-Батька, той знає, що він є справжньою гордістю української суспільности. Бо треба мати на увазі, що це одинока площа львівських українців серед десяток польських та жидівських площ у галицькій столиці. Заразом є це найкраща площа, получена з городом у Львові. Сусідуюча площа польської дружини „Чарних" зовсім не дорівнює українській. Таксамо й інші польські грища у Львові без порівняння гірші під оглядом положення, будови „трибуни", чи перегонового бетонового шляху. Такого ультрамодерного шляху не має жадна польська площа у Львові! Не мають його ні „Чарні", ні „Лехія", ні „Цитаделя", чи хочби жидівська „Гасмонея". Отже тут треба дошукуватися головної причини польського нахабства: заздрість, що українська молодь має **найкращу** спортову площу Сокола-Батька, получену з пишним Українським Городом. На тій же площі що року відбуваються величаві пописи української дітвори „Рідної Школи". Многотисячна українська дітвора, що в більшості живе по вогких львівських сутеринах, сходиться тут і при звуках дутої орхестри гордо машерує, віддихаючи свіжим повітрям, робить зручні вправи, розвиває своє тіло і свій дух. Коли наші худорляві діти з під стягу Рідної Школи гордо йдуть, співаючи пісні, представники польської влади піняться зо злости, що в їх польськім Львові живе і розвивається українська молодь. Можотверто заявити: польське нахабство на Український Город та площу Сокола-Батька це ніж у плечі в першій мірі українській молоді. Це є бажання ставити колоди нашій молоді, відстрашити її від народньої праці зо старшими, заставити її до нечинности або до зацікавлення польським спортом на польських грищах.

Супроти такого поступовання польської влади, чиж можна дивуватися, що наша молодь іноді на власну руку ставляє чинний відпір ворогові? На тій же площі С. Б. „невідомі" люди спалили спортову трибуну в осени 1928 р., понищили дерева, між іншими славні молоді дуби Івана Франка, засаджені поетом.

Та українці ніколи не зречуться свого городу у Львові. Колиж ворог силою забере їм той, що вони мають, тоді український загал зокрема наша еміграція в Америці, повинні з останнього зложитись на закупно нового, ще кращого Українського Городу у Львові. Такого городу потрібно в першій мірі нашій молоді, де вона малаб спромогу розвиватися духово й тілесно на добро української нації.

Львовянин,
Лос Анджелес, Каліфорнія.

ПОПУЛЯРИЗУВАННЯ УЧАСТИ УКРАЇНЦІВ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ НА РАДІО.

У виконанні ухвали з нарад Українсько - Американського Виставового Товариства з 20-го липня б. р. подаємо оцим до загального відома, що досі упляновано чотири короткі промови в цій справі із двох радіостацій з Ню Йорку. Перша промова буде з радіостації WBNX, 1350 Кс, в часі програми гром. П. Задорецького в неділю, 7-го серпня, між годиною 9 й 10 рано. Промовлятиме голова У. А. Виставового Товариства, Дмитро Галичин. Другу промову з цієї самої радіостації виголосить касієр цьогож товариства, Микола Мурашко, в неділю, 14-го серпня, теж між год. 9 й 10 рано.

Дві наступні промови відбудуться з радіостації, з котрої посилає свою програму базар Сурма, але про це сповістимо в свому часі.

Просимо оцим наше громадянство звернути на це увагу всіх, хто бажає удалого виступу американських українців на Світовій Виставі.

Виконний Комітет Українсько - Американського Виставового Товариства.

С. Демидчук, секретар.

Дня 22. липня ц. р., по довгій і тяжкій недузі розпрощалась з цим світом

МАРІЯ ПЛЕЧІЙ
(з дому Конюшевська),

проживши літ 53, лишаючи в тяжкім смутку мужа Миколу, діти: Івана, Стефана, Миколу, Йосифа, Петра, Софію, Ґеню, Ольгу й Анну, брата Івана і сестру Анну.

Похорон відбувся з дому жалоби, 100 — 13 Ave., Неварк, Н. Дж.

Усім, що віддали послідню прислугу бл. п. Марії опечалений муж враз з дітьми на цім місці складає подяку. Дякуємо всім, що через три дні відвідували померлу. Дякуємо всім за так багаті цвіти і вінки. Дякуємо тим, що замісць цвітів понаймали Св. Служби Божі.

Дякуємо Всч. Отцю Даниловичу за уділення бл. п. Марії св. Причастія і Маслосвяття, та відпровадження померлої на місце вічного спочинку.

Рівнож дякуємо п. М. Литвинові за так гарне прибрання померлої і удекорування катафальку, та за так гарний порядок підчас похоронного походу.

Ще раз дякуємо і остаємось з пошаною для всіх. А найдорожчій Жені і Мамі хай земля буде пером!

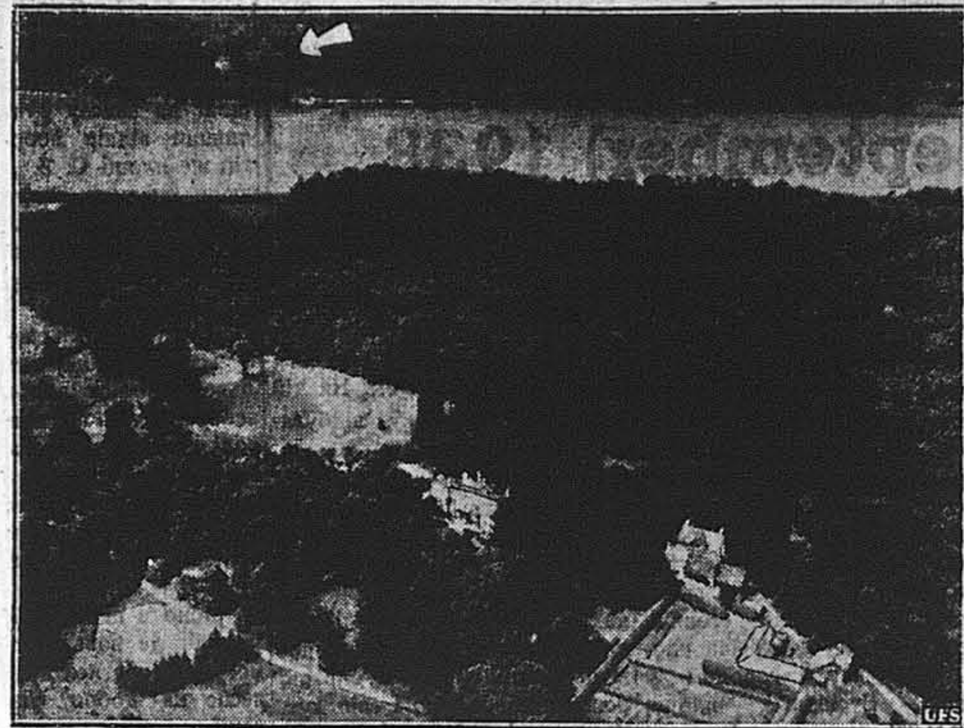
Н. Плечій враз з Дітьми.
(огол.)

Навпаки.

— Оглядаєшся за кожною гарною жінкою. Забуваєш, що ти жонатий — дорікає жінка мужеві.

— Навпаки, моя дорога, щойно тоді собі пригадую.

— Страх, що робиться на світі! Починають умирати навіть люди, які давніше ніколи не вмирали.

СУСІДИ ПРЕЗИДЕНТА.

Говленд Спенсер, що сусідував з приватним маєтком президента Рузвелта в Гайд Парку, Ню Йорк, через ріку Гудсон, продав недавно свій маєток гарлемському муринському провідникові, „Фадерові Дівайнові". На світлині внизу направо палата Рузвелта; нагорі наліво, за рікою, пока-заний стрілкою новий „рай" Дівайна.

НОВИЙ КАРУЗО

Болгарський пастух-співак світової слави.

Болгарські часописи принесли сензаційну вістку:

„Скандал" у музичнім світі болгарської столиці Софії. Директора софійської опери, Йоцова, і заступника директора, Попова, усунули з їх становищ за те, що не пізналися на славнім молодім тенорі, якого відкрила щойно дирекція віденської опери.

Бож цей новий тенор — це новий Карузо, признає із захопленням віденська преса, а заграничні кореспонденти широко розписуються про його голос, про його гарну молоду жінку, про їх дитину та про небуденну карієру того нового Каруза.

Цей славний тенор народився в невеличкім болгарськім селі Павел-Баня.

Тодор Мазаров, син пастуха, ще дитиною пас корови й вівці на полонинах рідного села. І при цьому співав собі, як то звичайно співають сільські хлопці. Та це не співав який-небудь пастух! По матері-чародійці одідичив чарівний голос. Так, як вона співом зачарувала змія, що довгі літа був пострахом усієї околиці, так і син умів своїм голосом очаровувати серця і перемінювати лихих людей — у янголів. Таке про Мазарова оповідають собі болгарські селяни.

Колиж сказав батькові, що хоче бути співаком, старий Мазаров здвигнув плечима: Абож то можна з того жити? Невжеж за спів хтось комусь колинебудь платив? Всеж батько післав сина до міста на науку, та щоби вчився, одначе не на співака, лише на ветеринаря.

Та Тодор не хотів бути ветеринарем. Як скінчив ґімназію, постановив стати вчителем, бо хотів бодай учити співу в школі. І може й усе життя був би вчив співу сільських дітей, колиб не те, що покликали його до війська. Вперше знайшовся Тодор у великому місті: Софії. Як скінчив військову службу, без цента в кишені став співати у церковних хорах, потім дістався до славного болгарського хору „Гусла", вкінці вершок мрій: прийняли його до оперового хору. Оженився із скрипачкою, з якою тому рік зазнайомився. Тепер просив, щоб йому дали співати справжню оперову арію. Сміялися з Мазарова, навіть не хотіли вислухати його. Позичив собі грошей, забрав жінку і дитину та за два дні був уже у Відні.

Тут Мазарова вислухав директор опери Бруно Вальтер і комісія. Хлопець із Павел-Бані очарував віденських знавців співу. Зараз після авдиції попросили Мазарова до директорового кабінету і тут списали з ним контракт на сім літ. А що крім болгарської мови, не знав ніякої іншої, зажадали від нього, щоб до пів року вивчив німецьку мову.

І вкінці вступив Тодор Мазаров уперше в партії Радамеса в „Аіді". Зараз після І. дії привитали співака бурею невмовкаючих оплесків. Так після кожної арії.

Після вистави величезна юрба зібралася перед будинком опери, щоб побачити нового Каруза. Він вийшов із жінкою, яка несла на руках кількамісячну дівчинку, якої оченята клеїлися до сну. „Ціла родина", окружена захопленою юрбою, перейшла Рінґом і всіла до... трамваю.

Потіха.

Давид Гольдштайн хоче вихреститися. Йде до рабіна, щоб його повідомити.

— Ребі, хочу покинути стару віру і перейти на християнство.

— Чоловіче! — скричав рабін — твій тато, як довідається, то в гробі на другий бік перевернеться.

— То нічого, — відповів Давид. — На другий тиждень вихрещується мій брат, то він тоді знов перевернеться і буде лежати на своїм місці.

Знайомий — людина, яку знаємо настільки добре, щоб у неї позичити гроші; а настільки недобре, щоб їй позичити.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

WILKES-BARRE, PA. Society of St. John's the Baptist, branch 223., of Wilkes-Barre, will hold its monthly meeting, Sun., Aug. 7th. All members should be present at this meeting. The meeting will be held after mass at the St. Peter's & Paul's Church hall. — Daniel Cieply, Assist. Rec. Ser'y.

ФРАНКФОРД, ПА. Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 268., відбудуться в суботу, 6. серпня, точно в годині 7:30 ввечір, у домі У. А. Горожан, 2171 Вакелінс ул. Проситься всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і члениць прийти на ті збори, бо є важні справи, котрі відносяться до кожного члена і члениці, як справа злуки Згоди Братств з У. Н. Союзом. Проситься довгуючих членів вирівняти свої залеглости. У. Н. Союз продовжив кампанію за приєднування нових членів, а рівнож продовжив ту саму нагороду для орґанізаторів. При добрій співпраці усіх членів можна зробити багато для Товариства й У. Н. Союзу. — М. Андріїв, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ДЖАНСТАВН, ПА.

Для родини полк. Е. Коновальця.

В часі панахиди, яку відправлено в укр. прав. церкві св. Петра і Павла в Максомі за душу бл. п. Е. Коновальця, зібрано $4, які переслано на поміч родині покійного через Обєднання.

о. А. Кущак.

ТОЛІДО, О.

На Рідну Школу.

В суботу, 23. липня ц. р., кревні і знайомі уладили несподівану забаву гром. Климові й Михайлині Стефанишин з нагоди 25-літнього ювилею їх подружжя. В часі забави гром. Антін Крохмальний згадав за Рідний Край та попросив присутніх про жертву на Рідну Школу в Зборові, покликуючи до переведення збірки гром. Дмитра Медецького й І. Кульматицького.

Зложили по $2: Клим і М. Стефанишин; о. Олекса Крохмальний; по $1: Д. Медецький, І. Кульматицький, Н. Скотинський, А. Крохмальний, Марія Крохмальна, П. Юркевич; С. Гавриляк 75 ц.; по 50 ц.: М. Кучкуда, І. Бурак, А. Унисько, М. Чорний, М. Блясецький, П. Луців, Н. Білан, Анна Медецька, Г. Миськів, М. Космина, Ґоін; Н. Брона 35 ц.; по 25 ц.: В. Зарічний, Боратинська, Т. Білецька, Олійник, С. Завойський, В. Крохмальний, Б. Унисько, Л. Білик; дрібними 20 ц. Зібрану суму $19 вислано на Рідну Школу до Зборова через Обєднання.

Іван Кульматицький.

В китайській школі.

Японці здобувають все нові території Китаю. Учитель у школі питає ученика:

— Скажи мені, Чен-Чію, куди сягають границі Китаю?

— Я ще не читав сьогоднішніх щоденників, пане професоре, — відповідає малий.

Львів, це місто спліток. Ледви панна уродить дитину, а вже говорять, що вона заручена.

Добрий лікар.

Пацієнт (нарікаючи): Я вже десять літ лікуюсь у вас, пане докторе!

Лікар (вдоволено): Бачите, і ще живете!

Стращний батько.

— Сказав мені, що кожного, хто буде ходити з його дочкою, застрілить власноручно.

— А що ти відповів?

— Щоб купив собі скоростріл.

Подружжя — це спілка, зложена з чоловіка, жінки, невільниці й невільника, а всетаки — лише з двох осіб.

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ. (60)

Коли валка дикунів зникла серед скель, Док висунувся знов із зелені. Розглянувшися довкруги, він почав підлазити до яру, через який зникли дикуни. Пускатися впрост за дикунами було нерозумно. Вони булиб скоро його запримітили. Тому він рішив наперед оглянути цілу ту околицю, а передівсім ті горбки, але зо зверхніх сторін.

Він переконався, що одна сторна узгіря була легко спадиста, так, що легко було туди на неї видряпатись, а також можна було легко втікати. Він також запримітив, що деінде були розколини в скалах, отже легко було в них заховатись. Він почав з того боку підсуватись далі за дикунами. Крізь щілини в скалах він міг легко слідкувати за ними.

А тепер у хлопцеві зродилась думка продовжати розпочате діло і вистрілювати дикунів по одному так, як це він уплянував у лісі. Тепер ті скали могли йому станути в пригоді так, як у лісі ставали в пригоді дерева. Він міг дуже добре ховатися між камінням. Нагадуючи навчання Тарзана, що в критичній ситуації найбільше помагає відвага, він почав дряпатись на скалу.

Тимчасом Дик і Івонна слухняно йшли туди, куди вказували їм дикуни. Коли опустили ліс і перейшли поляну, вони вже були певні, що Док залишився сам у лісі. Бож ступати на ту поляну було дуже оч.йдушно. Вкінці, навіть колиб Док за ними слідкував, то як він міг їм помогти? Дик у своїх думках старався зовсім погодитися зо смертю.